

eltörölték a nemesi adómentességet, és a győztes hatalom első intézkedései közé tartozott (már 1849 őszén!) az arányos közteherviselést megalapozó kataszteri felmérés elrendelése. Az erzsébetvárosi Lukácsok birtokszerző próbálkozásai közül egyedül a Vizmán megtelepedett ágé lett tartós (Miklós unokája, János Mihály és leszármazottai). A birtokok alapján magukat ettől kezdve vizmainak nevező Lukács-leszármazottak azonban „névadó” délvidéki birtokukat viszonylag rövid idő múlva eladták és helyette Pest-környékén vásároltak hatalmas területeket: a vizmai Lukácsok folyamatosan korszerűsített csömöri birtoka egészen a II. világháború utáni államosításokig virágzott!

Míg a birtokszerzés a Lukácsok magas vagyoni szinten való beilleszkedésének

a feudális, hagyományosnak mondható útja volt, addig a család más ágai – Miklós bátyjának, a címereslevelét két évvel később, 1762-ben kiváltó Jakab és leszármazottai – a polgárosodás felé mutató irányzatot választották. Úgy tűnik, hogy a földszerzésen kívül az erzsébetvárosi Lukácsok két másik „túlélési” stratégiában láttak fantáziát: a bányavállalkozói és a postamesteri tevékenységben.³ Ezek történetei azonban már más történetekbe tartoznak...

³ Ne tévesszen meg bennünket az erzsébetvárosi Lukácsok körében feltűnően gyakori patikáriusi karrier: ezek ugyan nagyszerű egyéni életpályák voltak, de annak ellenére nem tekinthetők családi befektetéseknek, hogy egyes vonalakon több nemzedék lett egymás után gyógyszerész.

Orgovánné Macskásy Judit – Rozsos Tamás László

Lukács Béla szoboralapítvány

(1. rész)

Az alapítvány elsődleges célja, hogy elérje *erzsébetvárosi* LUKÁCS BÉLA erdélyi magyar-örmény származású miniszter szobrának (újra)felállítását. Ennek a szoboralpítási tervnek az előzménye az, hogy Lukács Bélának 1904. augusztus 14-én az erdélyi bányakapitányság székhelyén, Zalatnán már állítottak egy egészalakos szobrot országos gyűjtés alapján befolyt pénzüsségekből, de ezt a szobrot a román vasgárdisták 1940-ben ledöntötték

(az erről szóló írást lásd EÖGY füzetek 2009. dec.-i szám 16-17. oldalán).

Az eredeti szobor gipsz mellalak része azonban átvészelte az eltelt több mint egy évszázadot és felhasználásával ismét állhat – bár ezúttal Budapesten – annak az erdélyi örmény származású írónak, politikusnak, pénzügyi szaktekineténynek ércebe öntött portréja, aki Baross Gábornak is barátja és munkatársa volt.

A Fővárosi Törvényszék-nél az alapítvány bejegyzésé-

ig göröngyös és rögös út vezetett, a földhivatal, az önkormányzat, a számlavezető pénzügyintézet igazolásainak, valamint az MTA névhasználatra vonatkozó engedélyének beszerzésén kívül még számtalan menetközben felmerülő problémát kellett megoldani. Végül a 2013. február 21-én a Fővárosi Törvényszék meghozta azt a végzést, amely elrendelte az alapítvány nyilvántartásba vételét, s ez március 22-én emelkedett jogerőre.

Röviden ismertetjük az alapítványkezelő szervezetének tagjait, az ez idáig rendelkezésre álló vagyon támogatóit és majdani felhasználási módját.

Adományozó	Összeg	
Gyarmati Béla	25 000 Ft	Woyciechowskyné Lukács Róza ükunokája
dr. Issekutz Sarolta	10 000 Ft	több neves örmény család leszármazottja
Varga Ágnes	10 000 Ft	(erdélyi székely, marosvásárhelyi születésű)
alapító		
Orgovánné Macskásy Judit	10 000 Ft	Lukács Béla dédunokája
Rozsos Tamás L.	10 000 Ft	Lukács Béla élettörténetének kutatója
Macskásy-Orgován Ildikó	10 000 Ft	Lukács Béla szépunokája
Rozsos Zsolt	8 000 Ft	
Orgován Emese	5 000 Ft	Lukács Béla szépunokája
Lukács Katalin	1 000 Ft	Lukács Tódor táblabíró ükunokája
(Nagy Józsefné)		
Szakay Gabriella	1 000 Ft	Lukács Dénes ezredes dédunokája
Szakay Andrea	1 000 Ft	Lukács Dénes ezredes dédunokája

A szoboralpítási terv az alapító (és támogatók) által első körben összeadott 100 000 Ft-on felül még további 430 000 Ft került az alapítvány számlájára támogatási szerződések megkötése által.

Az alapítvány induló vagyona (lásd a fenti táblázatot)	100 000 Ft
Fővárosi Örmény Önkormányzat	200 000 Ft
Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat	100 000 Ft
Bp. Főv. II. ker. Örmény Önkormányzat	70 000 Ft
Bp. Főv. XII. ker. Örmény Nemzetiségi Önkormányzat	30 000 Ft
Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület	30 000 Ft
összesen:	530 000 Ft